

Správa o vedeckovýskumnej činnosti UPJŠ LF za rok 2018

Ústav sociálnej a behaviorálnej medicíny

1. Vedeckovýskumná kapacita a jej využitie na riešenie vedeckých projektov v roku 2018

V správe uviesť **zoznam len tých pracovníkov z Vášho pracoviska** podľa jednotlivých kategórií (z toho profesorov a docentov) + denných doktorandov, **ktorí nie sú zapojení** do riešenia žiadneho vedeckého projektu.

- *Mgr. Július Evelley*

2. Ceny za vedu, resp. iné ocenenia a vyznamenania získané zamestnancami fakulty v roku 2018 za výsledky vo výskume

- Prednostka Ústavu sociálnej a behaviorálnej medicíny UPJŠ LF **Mgr. Iveta Rajničová Nagyová, PhD.** sa od 1.2.2018 sa stala členkou Poradného výboru pre výskum v oblasti zdravia v rámci Svetovej zdravotníckej organizácie (WHO) - European Advisory Committee on Health Research (EACHR). Poradný výbor pozostáva z 24 rotujúcich členov zo všetkých 55 krajín Európskeho regiónu WHO, a Slovensko má v ňom zastúpenie po prvý krát. Hlavnou úlohou EACHR je posilnenie využívania vedeckých dôkazov pre rozhodovanie o zdraví (transfer poznatkov /knowledge translation), t.j. efektívne prepojenie výskumu, politiky a praxe. Viac info: <https://goo.gl/AYjit9>
- Počas konania Governing Board na 11th EPH conference, Ljubljana, Slovinsko **Mgr. Iveta Rajničová Nagyová, PhD.** bola tajným hlasovaním zástupcami 57 členských krajín EUPHA zvolená za nastupujúcu prezidentku tejto európskej asociácie. Do funkcie nastúpi v roku 2020 (<https://eupha.org/executive-council>).

3. Prednášková činnosť fakulty v roku 2018

Nekonferenčné pozvané/vyžiadané prednášky

- **Nagyova I.** Tackling Chronic Diseases in the Workplace: The Need for Knowledge Translation (pozvaná prednáška). EPH-European Policy Centre. CHESS workshop on 'Chronic diseases and the labour market', 28.09.2018, Brusel, Belgicko

Konferenčné pozvané/vyžiadané prednášky

- **Nagyova I.** Knowledge Translation (pozvaná prednáška). 5. ročník Medzinárodnej konferencie „Kvalita a její perspektivy: Multidisciplinarita v péči o pacienta, 17.03.2018 – 18.04.2018 Pardubice, Česká republika
- **Nagyova I.** Longitudinal research of psychosocial innovations in the management of chronic diseases (pozvaná prednáška). 5. ročník Medzinárodnej konferencie „Kvalita a její perspektivy: Multidisciplinarita v péči o pacienta, 17.03.2018 – 18.04.2018 Pardubice, Česká republika
- **Nagyova I.** Transfer poznatkov: Ako efektívne prepojiť výskum, prax a politiku v starostlivosti o duševné zdravie zamestnancov. Medzinárodná vedecká konferencia: Starostlivosť o zdravie zamestnanca, 06. -08. jún 2018, Horný Smokovec (vyžiadaná prednáška). Recenzovaný zborník príspevkov: Starostlivosť o zdravie zamestnancov, UPJŠ 2018, ISBN 978-80-8152-664-0, s 85-95
- **Katreniaková Z,** Michalková A, Milanová L. Fórum o prevencii na Slovensku - prvá platforma pre posilnenie spolupráce v oblasti zdravia medzi jednotlivými aktérmi, vrátane

zamestnávateľov. Medzinárodná vedecká konferencia: Starostlivosť o zdravie zamestnanca, 06. - 08. jún 2018, Horný Smokovec (vyžiadaná prednáška). Recenzovaný zborník príspevkov: Starostlivosť o zdravie zamestnancov, UPJŠ, 2018. ISBN 978-80-8152-664-0, s. 73-84

- **Katreniaková Z.** „Hospicová a paliatívna starostlivosť ako súčasť dlhodobej starostlivosti a komparácia legislatívy vo vybraných krajinách“ (vyžiadaná prednáška). 8. ročník Medzinárodnej konferencie hospicovej a paliatívnej starostlivosti, Trnava, 12.05.2018
- **Bérešová A.** *Štruktúra klientskeho násilia voči pracovníkom poskytujúcim sociálne služby.* Výročná konferencia Fakulty sociálnych vied UCM v Trnave, 30.11.2017 (vyžiadaná prednáška) – príspevok bol zaradený do vedeckých štúdií Supplement sociálnych služieb v teórii a praxi, II. Výročná konferencia fakulty sociálnych vied Univerzity sv. Cyrila a Metoda v Trnave, 2018 ISBN 978-80-8105-920-9, s.10-23

4. Členstvo zamestnancov fakulty v medzinárodných výboroch a orgánoch v roku 2018

Členka International Scientific Committee, 11th European Public Health Conference, 28 November-1 December 2018, Ljubljana, Slovinsko - *Mgr. Iveta Rajničová Nagyová, PhD.*

Členka European Advisory Committee on Health Research (EACHR), World Health Organisation Europe - *Mgr. Iveta Rajničová Nagyová, PhD.*

Podpredsedníčka EACHR Sekcie pre implementačný výskum, European Advisory Committee on Health Research (EACHR), World Health Organisation Europe - *Mgr. Iveta Rajničová Nagyová, PhD.*

Členka Behavioural Science and Public Health Network (BSPHN) - *Mgr. Iveta Rajničová Nagyová, PhD.*

Členka Evaluation Committee EC H2020 Research Executive Agency (REA) EC H2020 SC1-BHC-23-2018: Novel patient-centred approaches for survivorship, palliation and/or end-of-life care - *Mgr. Iveta Rajničová Nagyová, PhD*

Členka Evaluation Committee EU Joint Programme Neurodegenerative Disease (JPND) 2018 - *Mgr. Iveta Rajničová Nagyová, PhD*

5. Posudzovateľská, oponentská a recenzná vedecká činnosť zamestnancov fakulty v roku 2018

Mgr. Iveta Rajničová Nagyová, PhD.

- Posudzovanie abstraktov pre 11th European Public Health Conference, 28 Nov - 1 Dec 2018, Ljubljana, Slovinsko, člen International Scientific Committee
- Posudzovanie EC H2020 projektov v rámci výzvy SC1-BHC-23-2018: Novel patient-centred approaches for survivorship, palliation and/or end-of-life care. Celkový počet posúdených grantov: 7.
- Posudzovanie EC projektov v rámci výzvy JPND-Multinational research projects on Health and Social Care for Neurodegenerative Diseases. Celkový počet posúdených grantov: 7
- Predsedanie 6 sekciám (Session Chair) na 11th European Public Health Conference, 28 Nov - 1 Dec 2018, Ljubljana, Slovinsko.

Mgr. Pavol Mikula, PhD.

- Peer review pre International Journal of MS Care: "The importance of coping in the relationship between executive function and quality of life in people with multiple sclerosis" (#2018-029)
- Peer review pre Military Medical Research: "Coping Strategies in Dutch Service Members after Deployment" (MMRJ-D-18-00055)
- Peer review pre BMJ Open: "Association between self-esteem and self-rated health among college students, the i-Share cohort" (bmjopen-2018-024500)

6. Vedecké podujatia v roku 2018

USPORIADANIE / ZORGANIZOVANIE KONFERENCIE / WORKSHOPOV (0/3)

Workshopy

- **Názov:** 1.K. - Skills building seminar: „Multimorbidity and integrated care: What do we know? What should we do?“
- **Spoluorganizátori:** EUPHA section on Chronic Diseases, Konzorciá EU projektov ICARE4EU, CHRODIS JA, SCIROCCO
- **Termín a miesto konania:** 29.11.2018, 9:00-10:30, 11th EPH Conference, Ljubljana, Slovinsko
- **Počet účastníkov:** 32

- **Názov:** 7.D. - Workshop: "Architecture and Urban Context's Design Strategies to Promote City Users' Healthy Behaviours"
- **Spoluorganizátori:** EUPHA sections: Chronic diseases (CHR), Health promotion (HP), WHO European Office for the Prevention and Control of NCDs, a Politecnico di Milano University, Taliansko
- **Termín a miesto konania:** 30.11.2018, 16:20-17:50, 11th EPH Conference, Ljubljana, Slovinsko
- **Počet účastníkov:** 49

- **Názov:** 9.C. - Skills building seminar: „You say ‘tomato’, I say ‘tomato’(e): Knowledge translation disputes in public health“
- **Spoluorganizátori:** EUPHA section on Chronic diseases (CHR), EUPHAnxt, WHO Europe - Division of Information, Evidence, Research and Innovation
- **Termín a miesto konania:** 01.12.2018, 9:40-11:10, 11th EPH Conference, Ljubljana, Slovinsko
- **Počet účastníkov:** 32

Abstrakty workshopov z 11th European Public Health Conference sú publikované v Volume 28, Issue suppl_4, 1 November 2018

Podujatia uverejnené na webe UPJŠ LF

- **Názov:** Podujatie v rámci týždňa mozgu „Nebojme sa demencie“ – Diskusia spojená s prednáškami a workshopmi
 - **Spoluorganizátori:** Slovenská Alzheimerova spoločnosť, Slovenská asociácia verejného zdravia (SAVEZ)
 - **Termín a miesto konania:** 12.03.2018, 15:00-17:30, UPJS LF, Tr. SNP 1, Košice
 - **Počet účastníkov:** 70
- Medializácia:** <https://www.upjs.sk/lekarska-fakulta/17916/>
<https://kosicednes.sk/tv/zlepsovanie-kvality-zivota-pacientov-s-demenciou/#>

7. Realizačné výstupy z riešenia projektov, vývoj a transfer technológií, spolupráca s praxou a podnikateľská činnosť

Transfer poznatkov / Spolupráca s praxou / Popularizačné aktivity

- **Názov:** Prvý "outdoorový" kurz Kardio Pulmonálnej Rehabilitácie a Vertical Walking
- **Spoluorganizátori:** Physioplus - Centrum fyzioterapie a vzdelávania
- **Termín a miesto konania:** 1-2.9.2018, Kúpele Červený Kláštor
- **Počet účastníkov:** 15

- **Názov:** Pacientsky seminár „Vertical walking“
- **Spoluorganizátori:** Physioplus - Centrum fyzioterapie a vzdelávania
- **Termín a miesto konania:** 15.8.2018, Ľubovniansky hrad
- **Počet účastníkov:** 20

- **Názov:** Verejné podujatie „II. Fórum o prevencii“
- **Spoluorganizátori:** Platforma pre prevenciu, MSD, SEESAME
- **Termín a miesto konania:** 04.12.2018, 09:00-13:30, hotel Crowne Plaza, Bratislava
- **Počet účastníkov:** 50
- **Medializácia:** <https://vimeo.com/305057059/cdd6290f0b>

- **Názov:** „Medicínsky klub pre každého“ - séria prednášok na rôzne zdravotnícke témy v rámci Týždňa vedy a techniky na Slovensku
- **Spoluorganizátori:** viaceré pracoviská UPJŠ LF
- **Termín a miesto konania:** 7.12.2018, 15:30-18:30, kinosála košickej Tabačky, Košice
- **Počet účastníkov:** 100
- **Medializácia:** <https://www.upjs.sk/lekarska-fakulta/19486/>

8. Významné vedeckovýskumné výsledky UPJŠ LF Najvýznamnejšie výsledky

Oblasť výskumu 18: Lekárske, farmaceutické a nelekárske zdravotnícke vedy

ADC - Vedecké práce v zahraničných karentovaných časopisoch (publikované, akceptované)

1. MIKULA P, NAGYOVA I, VITKOVA M, SZILASIOVA J. Management of multiple sclerosis: the role of coping self-efficacy and self-esteem. *Psychol Health Med* 2018,23,8:964-9
2. TIMKOVA V, NAGYOVA I, REIJNEVELD SA, TKACOVA R, VAN DIJK JP, BÜLTMANN U. Social support, mastery, sleep-related problems and their association with functional status in untreated obstructive sleep apnoea patients. *Heart & Lung: J Acute Critical Care* 2018, 47,4:371-9
3. TIMKOVA V, NAGYOVA I, REIJNEVELD SA, TKACOVA R, STEWART RE, VAN DIJK JP, BÜLTMANN U. Suicidal ideation in patients with obstructive sleep apnoea and its relationship with disease severity, sleep-related problems and social support. *J Health Psychol*, doi: 10.1177/1359105318758859 [Epub ahead of print]
4. TIMKOVA V, NAGYOVA I, REIJNEVELD SA, TKACOVA R, VAN DIJK JP, BÜLTMANN U. Psychological distress in patients with obstructive sleep apnoea: The role of hostility and coping self-efficacy. *J Health Psychol*, doi: 10.1177/1359105318792080 [Epub ahead of print]
5. TIMKOVA V, NAGYOVA I, REIJNEVELD SA, TKACOVA R, VAN DIJK JP, BÜLTMANN U. Are disease severity, sleep-related problems, and anxiety associated with work functioning in patients with obstructive sleep apnoea? *Disabil Rehabil* 2018, doi: 10.1080/09638288.2018.1460626 [Epub ahead of print]

ADF - Vedecké práce v ostatných domácich časopisoch

1. MIKULA P, VITKOVÁ M, SZILASIOVÁ J, NAGYOVÁ I. Asociácie medzi kvalitou života, kognitívnou kapacitou spracovania informácií a kontinuálnou pozornosťou u pacientov so sclerosis multiplex. Prohuman 2018, <URL: <http://www.prohuman.sk/zdravotnictvo/asociacie-medzi-kvalitou-zivota-kognitivnou-kapacitou-spracovania-informacii-u-pacientov-sclerosis-multiplex>, dostupné 29-01-2018>
2. HAGOVSÁ M, ŠVIHRA J, BUKOVÁ A, HROBACZ A, DRAČKOVÁ D, ŠVIHROVÁ V, NAGYOVÁ I. Nadhmotnosť a symptómy hyperaktívneho mechúra u žien. Klinická urológia 2018,14:110-3

AFB - Publikované pozvané príspevky na domácich vedeckých konferenciách

1. NAGYOVA I. Transfer poznatkov: Ako efektívne prepojiť výskum, prax a politiku v starostlivosti o duševné zdravie zamestnancov. Medzinárodná vedecká konferencia: Starostlivosť o zdravie zamestnanca, 06. -08. jún 2018, Horný Smokovec (vyžiadaná prednáška). Recenzovaný zborník príspevkov: Starostlivosť o zdravie zamestnancov, UPJŠ 2018, ISBN 978-80-8152-664-0, s 85-95
2. KATRENIÁKOVÁ Z, MICHÁLKOVÁ A, MILANOVÁ L. Fórum o prevencii na Slovensku - prvá platforma pre posilnenie spolupráce v oblasti zdravia medzi jednotlivými aktérmi, vrátane zamestnávateľov. Medzinárodná vedecká konferencia: Starostlivosť o zdravie zamestnanca, 06. -08. jún 2018, Horný Smokovec (vyžiadaná prednáška). Recenzovaný zborník príspevkov: Starostlivosť o zdravie zamestnancov, UPJŠ, 2018. ISBN 978-80-8152-664-0, s. 73-84

AFC - Publikované príspevky na zahraničných vedeckých konferenciách

1. KATRENIÁKOVÁ Z, MOROCHOVIC R, IMRICHOVÁ S, NAGYOVA I. Predictors of One-Year Mortality after Hip Fracture Surgery in Elderly Patients from Slovakia. In: Dlouhý, M. (Ed.) Proceedings of the 3rd V4 Conference on Public Health 2017. Prague, Professional Publishing, 2018. ISBN 978-80-88260-08-0. p. 50-55.
2. MIKULA P, NAGYOVA I. Associations between depression, anxiety, fatigue and health-related quality of life in people with multiple sclerosis. In: Dlouhý, M. (Ed.) Proceedings of the 3rd V4 Conference on Public Health 2017. Prague, Professional Publishing, 2018. ISBN 978-80-88260-08-0. p. 64-69.
3. HUSIVARGOVA A, NAGYOVA I, MACEJOVA Z, BENKA J. The importance of fatigue and depression for quality of life in rheumatoid arthritis patients. In: Dlouhý, M. (Ed.) Proceedings of the 3rd V4 Conference on Public Health 2017. Prague, Professional Publishing, 2018. ISBN 978-80-88260-08-0. p. 37-42.
4. TIMKOVA V, NAGYOVA I, REIJNEVELD SA, TKACOVA R, VAN DIJK JP, BÜLTMANN U. Are disease severity, sleep problems and mastery associated with work functioning in patients with obstructive sleep apnea In: Dlouhý, M. (Ed.) Proceedings of the 3rd V4 Conference on Public Health 2017. Prague, Professional Publishing, 2018. ISBN 978-80-88260-08-0. p. 94-100.
5. NAGYOVA I, SITKOVA K, CHYLOVA M, POLANOVA M. The socioeconomic costs and health-related quality of life in patients with multiple sclerosis. In: Dlouhý, M. (Ed.) Proceedings of the 3rd V4 Conference on Public Health 2017. Prague, Professional Publishing, 2018. ISBN 978-80-88260-08-0. p. 70-76

AFG - Abstrakty príspevkov zo zahraničných konferencií

1. HUSIVARGOVA A. 15th International Congress of Behavioral Medicine, Santiago, Čile, 14.11.2018 – 17.11.2018 (ústna prezentácia), abstrakt publikovaný v Husivargova A, Macejova Z, Benka J, Breznoscakova D, Nagyova I. The associations between fatigue and coping self-efficacy in patients with rheumatoid arthritis. International Journal of Behavioral Medicine 2018,25:S185-S185
2. MIKULA P, NAGYOVA I. Psychological well-being in persons with multiple sclerosis: The role of social participation and social support. 32nd Annual conference of the EHPS: Health psychology

across the lifespan: Uniting research, practice & policy. 2018, Galway, Írsko, 21.8-25.8.2018 (poster) (zborník v čase podania správy ešte nebol k dispozícii)

3. TIMKOVA V, NAGYOVA I, REIJNEVELD SA, TKACOVA R, VAN DIJK JP, & BÜLTMANN U. (2018). Psychological well-being in patients with obstructive sleep apnoea: the role of hostility and coping. 32nd European Health Psychology Society, 21- 25 august 2018, Galway, Ireland (poster) (zborník v čase podania správy ešte nebol k dispozícii)
4. NAGYOVA I, THORSTENSEN K, BENKA J, MACEJOVA Z. Understanding pain in rheumatoid arthritis: the role of sex/gender. International Behavioural Trial Network conference 2018, Montreal, Kanada, 24.05.2018 – 25.05.2018 (poster). Abstrakt bude publikovaný v CC časopise Annals of Behavioural Medicine (zborník v čase podania správy ešte nebol k dispozícii)
5. KATRENIÁKOVA Z, LACHYTOVA M, MIKULA P, NAGYOVA I. Mental health problems in relation to nutritional status, physical in/activity in urban adolescents (E-poster). 11th European Public Health Conference: Winds of change: towards new ways of improving public health in Europe. Ljubljana, Slovenia, 28.11.-1.12.2018. European Journal of Public Health, Vol. 28, Issue suppl_4, 1 November 2018, cky214.029, <https://doi.org/10.1093/eurpub/cky214.029>
6. NAGYOVA I. Architecture, urbanism, design and health behaviour in relation to chronic diseases (prednáška). 11th European Public Health Conference: Winds of change: towards new ways of improving public health in Europe. Ljubljana, Slovenia, 28.11.-1.12.2018. European Journal of Public Health, Volume 28, Issue suppl_4, 1 November 2018, cky213.598, <https://doi.org/10.1093/eurpub/cky213.598>
7. NAGYOVA I. Tackling Chronic Diseases in the Workplace: The Need for Knowledge Translation (pozvaná prednáška). EPH-European Policy Centre. CHES workshop on ‘Chronic diseases and the labour market’, 28.09.2018, Brusel, Belgicko
8. NAGYOVA I. Knowledge Translation (pozvaná prednáška). 5. ročník Medzinárodnej konferencie „Kvalita a její perspektivy: Multidisciplinarita v péči o pacienta, 17.03.2018 – 18.04.2018 Pardubice, Česká republika (zborník v čase podania správy ešte nebol k dispozícii)
9. NAGYOVA I. Longitudinal research of psychosocial innovations in the management of chronic diseases (pozvaná prednáška). 5. ročník Medzinárodnej konferencie „Kvalita a její perspektivy: Multidisciplinarita v péči o pacienta, 17.03.2018 – 18.04.2018 Pardubice, Česká republika (zborník v čase podania správy ešte nebol k dispozícii)

AFH – Abstrakty z domácich vedeckých konferencií

1. BÉREŠOVÁ A. *Štruktúra klientskeho násilia voči pracovníkom poskytujúcim sociálne služby*. Výročná konferencia Fakulty sociálnych vied UCM v Trnave, 30.11.2017 (vyžiadaná prednáška) – príspevok bol zaradený do vedeckých štúdií Supplement sociálnych služieb v teórii a praxi, II. Výročná konferencia fakulty sociálnych vied Univerzity sv. Cyrila a Metoda v Trnave, 2018 ISBN 978-80-8105-920-9, s.10-23
2. KATRENIÁKOVÁ Z. „Hospicová a paliatívna starostlivosť ako súčasť dlhodobej starostlivosti a komparácia legislatívy vo vybraných krajinách“ (vyžiadaná prednáška), 8. ročník Medzinárodnej konferencie hospicovej a paliatívnej starostlivosti, Trnava, 12.05.2018

Medzinárodné projekty

EMA/602994/2015 (I. Rajničová Nagyová) [SK]:

„Štúdiá podľa Článku 31 zameraná na regulovanú komunikáciu a uvedenie si rizík po odporučení kombinovanej hormonálnej antikoncepcie (KHA) vo vzťahu ku tromboembólii“ je medzinárodný projekt podporený European Medicines Agency, do ktorého je zapojených 6 krajín: Veľká Británia, Dánsko, Španielsko, Holandsko, Nemecko a Slovensko. Výskumný projekt má charakter kvalitatívneho výskumu využívajúceho zmiešané metódy. Hodnotené boli semi-štruktúrované interview s 24 ženami a 16 lekármi. Z výsledkov vyplýva, že ženy majú tendenciu kombinovanú hormonálnu antikoncepciu hodnotiť

pozitívne. Zároveň by ale uvítali ďalšie informácie od zdravotníckych pracovníkov, najmä pokiaľ ide o riziká spojené z užívaním kombinovanej hormonálnej antikoncepcie, ako aj informácie o alternatívnych metódach antikoncepcie.

EMA/602994/2015 (I. Rajničová Nagyová) [EN]:

The European Medicines Agency “Study of regulatory communication and risk awareness following the Article 31 referral of Combined Hormonal Contraceptives (CHC) in relation to thromboembolism” is an international project of 6 countries: UK, Denmark, Spain, Netherlands, Germany, and Slovakia. This research is a mixed-method qualitative study, employing semi-structured interviews, with 24 female CHC and 16 health professionals. The outcomes suggest that women tend to be positive about CHC. However, they would like to receive further information from health professionals, in particular when it comes to risks of CHC and alternative methods of contraception.

Národné projekty

LORICCOM (APVV-15-0719) (I. Rajničová Nagyová) [SK]:

Jedným zo špecifických cieľov projektu LORICCOM je identifikovanie faktorov, ktoré prispievajú k zlepšeniu sociálnej participácie, pracovnej participácie a zníženiu pracovnej neschopnosti u pacientov s chronickým ochorením. Práca autorov Timková et al. Are disease severity, sleep-related problems and mastery associated with work functioning in patients with obstructive sleep apnea? (Disabil Rehabil 2018, doi: 10.1080/09638288.2018.1460626) analyzovala pracovnú disabilitu pacientov so spánkovým apnoe v kontexte rizikových faktorov - socioekonomický status a typ zamestnania. Napriek očakávaniam, výsledky štúdie nepotvrdili jednoznačnú súvislosť medzi závažnosťou ochorenia, spánkovými poruchami a typom práce (intelektuálna vs manuálna práca). Najdôležitejšou vysvetľujúcou premennou vzťahu medzi závažnosťou ochorenia a pracovnou neschopnosťou bol pocit kontroly nad okolnosťami (mastery).

LORICCOM (APVV-15-0719) (I. Rajničová Nagyová) [EN]:

One of the specific objectives of the LORICCOM project is to identify factors that contribute to improving social participation, labour participation and reduced incapacity for work in patients with chronic illness. The work of authors Timková et al. Does the disease severity, sleep-related problems and mastery associated with working in patients with obstructive sleep apnea? (Disabil Rehabil. 2018, doi: 10.1080 / 09638288.2018.1460626) analyzed the occupational disability of patients with sleep apnea in the context of risk factors - socioeconomic status and type of employment. Despite the expectations, the results of the study did not confirm the clear relationship between the severity of the illness, the sleep disorder and the type of work (intellectual vs. manual work). The most important explanatory variable of the relationship between the severity of the disease and the inability to work was the feeling of control over the circumstances (mastery).

VEGA 1/0594/17 (P. Mikula) [SK]

V rámci projektu „Behaviorálne a sociálne faktory, stratégie zvládania a kvalita života u pacientov so sklerózou multiplex (SM)“ boli analyzované dáta od 155 pacientov so sklerózou multiplex. Štúdia autorov Mikula et al. Multiple sclerosis and coping: is disease management easier with good self-esteem? (Psychol Health Med 2018,23,8:964-9) ukázala, že sebaúcta je dôležitým faktorom ovplyvňujúcim schopnosť vyrovnávania sa s chronickým ochorením vysvetľujúcim 33% variancie seba-účinnosti zameranej na riešenie problému, 24% variancie seba-účinnosti zameranej na emócie a 31% variancie seba-účinnosti zameranej na zastavenie negatívnych myšlienok a pocitov. Tieto výsledky nájdu uplatnenie pri plánovaní intervenčných programov zameraných na zvýšenie používania efektívnych stratégií copingu u pacientov s chronickým ochorením.

VEGA 1/0594/17 (P. Mikula) [EN]

Research project „Behavioural and social factors, coping strategies and quality of life in patients with multiple sclerosis (MS)“ analyzed data from 155 consecutive MS patients. Study by Mikula et al. Multiple sclerosis and coping: is the disease management easier with good self-esteem? (Psychol Health Med 2018, 23, 8: 964-9) showed that self-esteem is an important factor influencing the ability to cope with chronic disease. Explained variance for problem-focused coping, emotion focused coping, and

coping focused on stopping unpleasant emotions and thoughts was 33, 24, and 31%, respectively. These results will find use in planning intervention programs aimed at increasing the use of effective coping strategies in patients with chronic disease.

Projekty bilaterálnej spolupráce UPJS LF – UMCG/RUG, Holandsko

UPJS-RUG/OSA (V. Timková) [SK]:

Hlavným cieľom projektu UPJS-RUG/OSA je lepšie pochopenie vplyvu biomedicínskych a psychosociálnych faktorov na kvalitu života u pacientov s obštrukčným splánkovým apnoe (OSA). Štúdia autorov Timková et al. „Social support, mastery, sleep-related problems and their association with functional status in untreated obstructive sleep apnoea patients” analyzovala dáta získané prostredníctvom dotazníkov merajúcich kvalitu spánku, psychický distress, sociálnu oporu a pracovné fungovanie u pacientov so splánkovým apnoe. Anxieta bola asociovaná s narušeným fungovaním v pracovnom prostredí. Monitorovanie anxiety u OSA pacientov a následné intervencie, zohľadňujúce liečbu by mohli zlepšiť subjektívne fungovanie pacientov v pracovnej oblasti (Heart & Lung: J Acute Critical Care 2018, 47,4:371-9).

UPJS-RUG/OSA (V. Timková) [EN]:

The main aim of the UPJS-RUG/OSA project is better understanding of the impact of biomedical and psychosocial factors on quality of life in patients with obstructive sleep apnea (OSA). Study by authors Timková et al. “Social support, mastery, sleep-related problems and their association with functional status in untreated obstructive sleep apnea patients” analyzed data obtained through questionnaires measuring sleep quality, mental distress, social support and working functioning in patients with sleep apnea. Anxiety has been associated with impaired functioning in the work environment. Anxiety monitoring in OSA patients and subsequent treatment interventions could improve the subjective functioning of patients in the work area (Heart & Lung: J Acute Critical Care 2018, 47, 4: 371-9).

UPJS-RUG/RA (A. Husivargová) [SK]:

Cieľom projektu UPJS-RUG/RA je hodnotenie faktorov asociovaných s efektívnosťou nefarmakologických intervencií pri manažmente reumatoidnej artritídy (RA). Štúdia autorov Husivargova et al. (Int J Behav Med 2018, 25 Suppl 1: S1-S219) analyzovala vzťahy medzi únavou a seba-účinnosťou. Vzorka pozostávala z 297 RA pacientov (80,8% žien, priemerný vek 56,03 ± 11,57 rokov). Výsledky regresných analýz potvrdili štatisticky významný vzťah medzi únavou (VAS) / vitalitou (SF-36), funkčným stavom (HAQ) a seba-účinnosťou (CSE). Celková vysvetlená variácia pre regresné modely 18% (VAS-únavu) a 21,4% (SF36-vitalita). Výsledky výskumu môžu pomôcť poskytovateľom pri plánovaní intervenčných programov zameraných na zvýšenie používania efektívnych stratégií copingu u pacientov s chronickým ochorením.

UPJS-RUG/RA (A. Husivargová) [EN]:

The aim of the UPJS-RUG/RA project is the evaluation of factors associated with the effectiveness of non-pharmacological interventions in the management of rheumatoid arthritis (RA). A study by Husivargova et al. (Int J Behav Med 2018, 25 Suppl 1:S1–S219) analyzed the associations between fatigue and coping self-efficacy in patients with rheumatoid arthritis. The sample consisted of 297 RA patients (80.8% female; mean age 56.03 ± 11.57 years). In final regression models significantly associated with VAS-fatigue and SF-36-vitality were HAQ and all three coping self-efficacy subscales. The total explained variances ranged between 18% (VAS-fatigue) and 21.4% (SF-36-vitality). Caregivers and physicians have to find a way to help RA patients to learn how to manage chronic diseases, especially enhancing their coping self-efficacy skills.

V Košiciach 1.3.2019

Mgr. Iveta Rajničová Nagyová, PhD.
prednostka ÚSBM UPJŠ LF